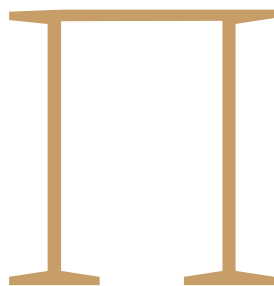

Уз Дан Мешовите артиљеријске бригаде
и Дан артиљерије

МОБИЛНОСТ ЈЕ ИМПЕРАТИВ

Од мукотрпног уковавања на ватреном положају до брзог и лаког поседања положаја и још бржег преласка у маршевски поредак, од одређивања координата ручно до беспрекорно тачних података добијених са беспилотних летелица, од издавања команди за гађање гласом до порука или мејлова — све те промене у развоју и тежње ка све мобилнијим и прецизнијим средствима пратиле су артиљерију као технички род. У Мешовитој артиљеријској бригади стара оруђа се чувају и поштују, перспективна модернизују, а са најсавременијим се освајају нове границе.

Пише Мира ШВЕДИЋ

рипадници Мешовите артиљеријске бригаде из Ниша, јединице којом командује пуковник Дејан Новаковић, реализовали су током јула на Војном комплексу „Пасуљанске ливаде” артиљеријска бојева гађања из самоходних топ-хаубица

155 mm НОРА Б52 М-15 и извели припремна и вежбовна гађања из спрегнутог топа 20 mm и митраљеза 12,7 милиметара. Одличне резултате постигле су послуге самоходних Нора гађајући са ватреног положаја „Пажарак” на циљеве на Великом Антравелу, удаљене 16–17 километара. Током извођења тих артиљеријских бојевих гађања тежиште је било на провери обучености приликом поседања елемената борбеног распореда, правовременом откривању и уочавању циљева, прорачуну и правилном заузимању елемената за гађање и раду послуга након издавања команде за гађање. Рад свих артиљераца био је правилан, тимски, прецизан и брз, а новопримљени професионални војници и старешине показали су да су потпуно обучени за реализацију додељених мисија у свим временским, земљишним и борбеним условима.

Тако би укратко гласио извештај са последњег изласка на терен нишких артиљераца. А ми смо се поводом Дана Мешовите артиљеријске бригаде и Дана артиљерије упутили у Ниш да видимо шта се још радило у тој јединици током протекле године. Разговарали смо са замеником команданта бригаде пуковником Слободаном Васиљевићем и старешинама из те бригаде.

ПОПУНА, ИНТЕГРАЦИЈА И УНИФИКАЦИЈА

Према речима пуковника Васиљевића, у јединицу је током године примљена још једна батерија 155 mm НОРА Б52 са шест оруђа, тако да је сада комплетан дивизион.

– Тренутно вршимо одабир, преобуку и попуна људима дивизиона 155 mm НОРА Б52. Он ће бити окосница бригаде у наредном периоду и све битне активности биће базирани на његовој употреби. У наредном периоду наставићемо са опремањем бригаде новим оруђима 155 mm НОРА Б52 и тим процесом

ће вучне варијанте НОРА 152 mm, које имамо, прећи у нижи степен развијености. То значи да ће тежиште бити на оруђима калибра 155 mm, која ће се ангажовати на свим приказима, здруженим вежбама и артиљеријским гађањима. Уз поменуте хаубице иде и пратећи програм средстава нововведених у наоружање. То су БОВ–КИВ, УПАРС, УПАОС, нове савремене метео–станице марке GRAWE. Увођењем свих наведених савремених средстава заокружујемо командно-информациони систем (КИС) средстава ватрене подршке, који је саставни део командно-информационог система Војске Србије.

Можемо да се похвалимо да смо по том питању ми артиљерци највише напредовали. И други родови су радили на увођењу КИС-а, али смо ми први кренули и озбиљније смо се њиме бавили – истакао је заменик команданта бригаде.

Он објашњава и новине у ракетној артиљерији. Лансери 128 mm „огањ” М77 тренутно се налазе у ТРЗ „Чачак” на модернизацији и завршетком тог процеса прећи ће у модуларни модел М18. Модернизацијом „огња” добиће се на повећању оперативних способности у смислу могућности коришћења разноврсних ракета са истог средства у зависности од потребе. То значи да ће са њега моћи да се лансира више типова ракета – „пламен С”, „град” 122 mm, ракета 128 mm класична или повећаног домета од 50 километара. Ракете су спаковане у измењиве модуларне лансере и стављаће се на лансер по потреби. Циљ је да се убрза процес пуњења оруђа, али и да се добије на рентабилности – за ближе циљеве користиће се ракете мањег домета, које су у суштини и јефтине. Када се „огњеви” врате са модернизације, очекује се преформирање мешовитог артиљеријског ракетног дивизиона.

– Са истим бројем људи у бригади опслуживаћемо већи број средстава. Такође, тенденција је да се смањи број постојећих калибара у артиљерији – да се унифицира на основни калибар 155 mm и ракетни 128 mm. Поред тога, у неколико наврата организовали смо и извели обуку у пољским условима и извршена су артиљеријска бојева гађања са лицима која се оспособљавају да

би добила одређену специјалност за ту дужност, на самоходним Норама 155 милиметра.

Артиљерцима су за извођење бојевих гађања проблем неуређени положаји на Војном комплексу „Пасуљанске ливаде“. Иако им омогућавају гађање на максималном домету за средства НОРА Б52 од 40 km, са положаја Коњске пољане код Мозгова, да би извели гађања у MRSI режиму и остварили потребан домет, положај коме могу да приђу је „Пажарак“, а на њему савремена Нора наилази на тешко проходан каменити терен.

Пуковник Васиљевић каже да је током протекле године било доста терена, а јединица је била агажована и у превентивном размештају због кризе у нашој јужној покрајини – КиМ, ради превентивне заштите нашег живља у наведеном подручју. Многе од њихових вежби изводе здружено са осталим саставима војске – другим родовима и службама – с авијацијом, извиђачким јединицама из бригада КоВ, специјалним јединицама, са АБХО јединицама. Неки пут то ангажовање траје током целе активности, а некад само у блици тренуцима, кад се припадници других родова изненада појаве како би оплеменили обуку и приближили је ратним условима. Искуства у савременим сукобима у свету показала су значај артиљерије, али и још једну неопходну интеграцију.

Пуковник Слободан Васиљевић:
– У народном периоду тежиште у обуци биће нам у интеграцији артиљерије и даљински пилотираних ваздухоплова, како бисмо обучили наше људе и објединили обуку са другим саставима, првенствено са извиђачким јединицама КоВ-а. Њих бисмо обучили за навођење артиљеријске ватре како не бисмо морали да шаљемо наше извиднице. Од њих можемо да добијемо информације које су нам потребне за одређивање елемената за гађање, исто тако и за вршење коректуре када будемо гађали по тим циљевима.

– У наредном периоду тежиште је на обуци у интеграцији артиљерије и даљински пилотираних ваздухоплова, да бисмо обучили наше људе и објединили обуку са другим саставима, првенствено са извиђачким јединицама КоВ-а. Њих бисмо обучили за навођење артиљеријске ватре како не бисмо морали да шаљемо наше извиднице. Од њих можемо да добијемо информације које су нам потребне за одређивање елемената за гађање, исто тако и за вршење коректуре када будемо гађали по тим циљевима. Та интеграција се одвија на обострану корист – истиче пуковник Васиљевић.

Постоји још једна интеграција. У јединици воде бригу о интеграцији обуке, професионалног састава, војника на служењу војног рока, али и лица из резервног састава, која повремено плански позивају на одређене облике обуке. Од великог је значаја што у четири наврата добијају војнике на служењу војног рока, а који су специјалности метео-пилот-балонске, рачуначи, извиђачи у артиљерији и послужиоци на хаубици 152 mm и на лансеру 128 милиметара.

ПОСЕБНОСТИ НОВОФОРМИРАНОГ ДИВИЗИОНА

Поглед са команде бригаде усмерили смо на дивизион самоходних топ-хаубица 155 mm НОРА Б52, како бисмо видели шта се у тој јединици ради. Наш саговорник мајор Милан Микић командир је једне батерије у том дивизиону. Иначе, у Мешовотој артиљеријској бригади ради 15 година и све време био је на командним дужностима – шест година командир вода и девет година командир батерије. Почео је да ради 2008. на старим оруђима, а онда је 2016. био укључен у радни тим на ВТИ-у за модерни-

зацију артиљерије. Тада је кренула модернизација и вишецевних лансера ракета и обука у примени различитих софтвера који се сада користе у том роду. Био је и на обуци коју је спроводило ЈП „Југоимпорт – СДПР”, где се обучавао на раду са новим системом НОРА Б52, а на дужности командира батерије налази се од првог дана фирмирања те јединице – од јуна 2020. године.

– Импоновало ми је што сам био члан тог радног тима. Тада смо имали подршку команданта бригаде и могли смо да одаберемо најбољи кадар из осталих јединица бригаде и то смо и урадили, јер је ова наша јединица имала перспективу. Самим тим нама је лакше да радимо са људима који су мотивисани и желе да уче. И ја сам многе ствари научио до доласка у нову јединицу. На тај начин одржао сам ниво знања које сам стекао на Војној академији. Нисам дозволио себи да многе ствари заборавим. Своје знање и искуство пренео сам на млађи кадар у мом дивизиону – истиче мајор Микић и додаје да је много терена било иза њих од 2020. године, а учествовали су и на многим приказима и вежбама. У почетку су имали доста застоја. – Није све зависило од технике, већ и од нас. Требало је време да се обучимо и научимо да радимо на тим новим средствима, да отклонимо неки застој ако се деси. Нису то били велики застоји, али у почетку нисмо ни то знали да решимо. Али сада могу да кажем да смо апсолутно обучени за отклањање скоро свих застоја на оруђима и да немамо баш никаквих проблема. Не дамо себи да заборавимо, стално учимо, вежбамо, усавршавамо се. А много се заборавља и треба стално да се кондиционирамо.

Добрим резултатима допринело је и искуство јер, како каже, за те три године испалили су толико пројектила колико неке јединице не испале за 20–30 година и сигурно су у протекле две године били активни шест месеци на терену.

На основу искуства његове батерије и рада дивизиона 155 mm НОРА Б52 види се и напредак рода артиљерије.

– Кад смо формиран, гађали смо аналогно, а сада је све то дигитализовано. Команде иду буквално без гласа. Све је преко порука, мејла, што скраћује поступак. Некада је требало да, ако имамо увежбану послугу, прође 5–6 минута од издавања команде до завршетка гађања тог циља и уништења, а ми смо током прошле године,

Мајор
Милан Микић

Потпоручник
Немања Радаковић

Старији водник прве класе
Александар Џунић

Водник прве класе
Милан Стојановић

када нам је била инспекција и кад се мерило време, то урадили 3–4 пута брже. Тачније, први пројектил је пао на циљ за 1 минут и 30 секунди. Осим тога, сада имамо и термовизијске камере, а имали смо и ноћна гађања. Гађали смо тако и раније, али много компликованије са осветљавањем циља, а прошле године ноћно гађање извели смо увезивањем са беспилотним летелицама ЦХ 95. Од њих смо добили координате циља и на основу њих гађали. И погодили смо циљ првим пројектилом. Раније сте за то морали да пошаљете извиђача барем на 3 km од борбене линије, а сада само пустите беспилотну летелицу – прича мајор Микић.

Наш саговорник подсећа и на то колико су некад трајале припреме за извођење гађања. Код класичне артиљерије, ако се не укопава, потребно је пола сата, а са новим средствима не више од пет минута. Сада се и лако открива ватрени положај радарима. На основу путање пројектила који се испљује, пресецањем се помоћу софтвера може одредити положај оруђа, а тиме оно постаје лака мета.

– Зато се и тежи ка томе да се не заузима класичан положај, него да свако одељење има своју мисију. Раније је батерија, као најмања јединица која гађа, морала бити на једном ватреном положају који се протезао од 300 до 500 метара, а размак између хаубица био је око 50 метара да бисмо могли да се чујемо, јер се команда издавала гласом. Сада оруђа Нора можете поставити у радијусу од 5 km – тако да једно друго не види, а да су међусобно увезани и да гађају. Свако оруђе може да гађа свој циљ, а могу и сва да гађају у исто време исти циљ у тзв. MRSI режиму. Предност таквог распореда је да кад

МЕЂУНАРОДНА ВОЈНА САРАДЊА

Мешовита артиљеријска бригада активна је и у међународној војној сарадњи. Крајем августа, одржана је видео-конференција са Националном гардом Кипра како би се договорили о заједничкој обуци у наредном периоду. Кипар је међу првим страним земљама које су купиле наша средства НОРА Б52.

непријатељ открије једно средство, није открио сва, а неисплативо је сва да гађа – истиче мајор Микић и каже да је важно да кадар буде добро обучен. – Ако гађамо покретан циљ и ако у првој секунди не испалимо пројектил, ништа нисмо урадили, циљ је отишао. Нове јединице захтевају да будемо професионалци – или си обучен 100 посто или ниси.

МЛАДОСТ И ИСКУСТВО

На младе се у јединици увелико рачуна. Прошле године су са Војне академије у бригаду дошла шесторица артиљераца. Тројица су распоређена у новоформираног самоходног дивизиона, двојица у 1. топовско-хаубички артиљеријски дивизион, а један у командни дивизион. Упознали смо потпоручника Немању Радаковића, који је сада на месту командира вода у самоходном топовско-хаубичком дивизиону. Каже да у бригади може доста да се научи кад се иде из дивизиона у дивизион и види и вучна и самоходна варијанта Нора, али и ракетна артиљерија.

– Нас тројица смо у предности јер радимо на новим средствима која ће још дуго бити у употреби у

Војсци. Лично имам већу мотивацију и занимљивије ми је да учим нешто ново него да се враћам на старо које је осамдесетих година уведено у употребу – истиче потпоручник Радаковић.

Он је своје ватрено крштење имао 15. јула на „Пасуљанским ливадама” када су извели поменуто артиљеријско бојево гађање из НОРА Б52. То му је било прво гађање из тог средства и, како каже, изузетно је задовољан.

– Гађали смо са ватреног положаја „Пажарак”. Стојао сам поред УПАРС-а и могао доста тога да научим од заменика командира батерије. Гађање из новог средства доста се разликује у односу на вучну варијанту из које сам гађао на Војној академији. Модернизовано је, лакше за рад, а гађање се изводи брзо. И сама припрема ватреног положаја је бржа. На „Пасуљанским ливадама” имамо ватрене положаје где је доста каменито и где припрема може да потраје ако се укопава вучна варијанта. Затим, командује се преко рачунара и све иде преко савремених система везе. А прецизност је, увезивањем са БОВ–КИВ, доведена до савршенства и више нема грешака. Осим тога, повећан је и домет средства у односу на вучну варијанту. Могу то да поредим јер сам радио и на старим средствима, али онај ко почне да ради са савременим средством, неће знати како је било пре, како се „пешке” радило.

Старе Норе ће имати своју улогу и даље, иако ће у перспективи кадар са њих прелазити у новоформираног дивизион.

Управо на тим средствима ради старији водник прве класе Александар Џунић, који је 20 година радио у ракетној артиљерији. Сада је на

дужности командира одељења у 1. топовско хаубичком артиљеријском дивизиону 152 mm, јединици која је годинама била један од носилаца активности бригаде. Међутим, иако сада примат преузима самоходни топовски-хаубички артиљеријски дивизион, старе Норе имају своју намену и улогу. Старији водник прве класе Џунић каже да су током јула опслуживали Војну академију и помогли да се кадети 3. и 4. године уведу у почетне дужности на местима командира вода, официра рачунача, командира командног вода, извршилаца гађања. Пре тога били су део вежбе на Пештеру, као ватрена подршка осталих јединица. Извршили су прошле и ове године гађања из уметнуте цеви, гађања бојевом муницијом 152 mm, на стандарним даљинама – 11, 12, 14 километара, у зависности од одабира положаја и извршења задатка.

Када говори о кадру, Џунић каже да је у његовој батерији посебно подофицирски кадар дугогодишњи, од 2010, и тренутно се врши смена генерација, све више долазе млади. А какви су ти млади?

– Што се тиче подофицирског кадра који се школује од лидера и показује велику жељу да остане у војсци и напредује, то су момци који су спремни, који знају, и коју имају високе оцене на својим дужностима. А млади професионални војници наставиће да раде добро само ако се правилно усмере.

ИЗВИЋАЧИ – ОЧИ ЈЕДИНИЦЕ

Водник прве класе Милан Стојановић, командир извиђачког одељења у самоходној топовско-хаубичкој артиљеријској батерији, био је заједно са мајором Микићем ангажован на бројним гађањима почев од оних опитних у Никинцима, преко трупних на Пештеру... Његов посао је да заједно са командиром вода и потребним бројем извиђача поседне осматрачницу командира батерије, да ту оријентише инструменте за рад, како каже „један кроз један”, да би погодили циљ и да води документацију о раду на осматрачници. Он уједно контролише рад извиђача и одређује циљеве заједно са командиром батерије.

ЗАШТИТА НА РАДУ И БАВЉЕЊЕ СПОРТОМ

У јединици се велика пажња посвећује заштити на раду и заштити од пожара због сложених средстава која користе. То су оруђа тешка неколико десетина тона, висока, габаритна, на којима могу да се повреду људи. У јединици се инсистира и на часовима физичке обуке и другим облицима физичког вежбања. Без изузетка – од највишег нивоа у бригади до војника. Сматрају да је то неопходно јер средства са којима раде нису лака и траже да човек буде способан и тактички и технички, али и физички како би могао да изврши свој задатак.

А кад се циљ одреди, прорачунава и проверава исправност и шаље податке командиру батерије да их он шаље даље.

У раду користи савремену универзалну преносну артиљеријску осматрачку станицу УПАОС, која је увезана са ГПС и има телевизијску и термовизијску камеру.

– Када кликнемо на циљ, уређај одмах показује координате осматрачнице и правоугле и поларне координате. Поларне смо раније у раду са хаубицама 152 mm прерачунавали помоћу бусоле, а правоугле дигитроном, што је био дужи посао и требало нам је 5–7 минута док све поставимо, оријентишемо, проверимо, одредимо циљ. Сада нам треба највише минут и по. Кад нам је 22. јуна прошле године инспектор Главне инспекције показао циљ, први пројектил пао је за 1 минут и 30 секунди. А прецизност је била у центар. Није било поправке. Убудуће ћемо бити повезани са беспилотном летелицом и могли бисмо да гађамо два циља – један са УПАОС-а, а други који види беспилотна летелица – истиче водник прве класе Стојановић и додаје да су за успешан рад потребни врхунски обучени људи.

Запитали смо се на крају каква је улога извиђача у тој новој подели улога, где дрон може да буде претходница... Стојановић каже да су дрoнови одлични, али се без извиђача не може. Не запостављају се оруђа 152 mm иако су старија, а у случају ометања и НОРА Б52 не мора да прима сигнал преко ГПС. Постоји и аналогни начин припреме и извршења артиљеријског бојевог гађања. Тако старо чува ново. ■

